

A feladatlap szövege alkalmas lehet vitaindítónak, a megoldásokat is érdemes megbeszélni.

– **A feladatlap végkicsengése mindenképpen az legyen, hogy a lényeg: kérj bocsánatot, ha akarva-akaratlan olyan dolgot tettél, amivel mást megsértettél.**

– **Gyakori hiba ma, hogy mindenért bocsánatot kérünk. Feltétlenül fontos megbeszélni a gyerekekkel, hogy ha mindig bocsánatot kérnek, akkor egyrészt megalázkodásnak tűnik, másrészt az oly fontos gesztus „kötőszóvá válik”, elveszíti a jelentőségét.**

Elnézést, sajnálom vagy bocsánat?

A mindennapi szóhasználatban az elnézést, a bocsánat(kérés) és a sajnálom kifejezéseket szinte szinonimaként kezeljük, de valójában mégsem azonos a tartalmuk.

Míg a bocsánatkérésünk, sajnálkozásunk akkor helyes, ha vétkesek vagyunk egy kínos, kellemetlen, esetleg fájdalmas helyzet létrejöttében, addig az elnézést kérő kifejezést abban az esetben kellene használnunk, ha rajtunk kívül álló, esetleg szokványos problémával állunk szemben.

A bocsánatot, „*kegyelmei*” kérünk valamilyen alkalmatlankodásért, akár akaratlanul elkövetett bántalomért, közbeszólásért vagy kissé tapintatlannak vélt kérdésért. Sajnos akkor is ezt használjuk, ha segítséget kérünk valakitől ahelyett, hogy valóban *kérnénk*. A „sajnálom” kifejezés eredetét az etimológiai szótáraink nem közlik, a bocsánatkérés szinonimájaként említik, jöllehet a kifejezésben ott van a megbánás, bűnbánat.

De mit jelent ez a gyakorlati életben? Mikor kell elnézést kérnünk, és mikor helyesebb választás a bocsánat?

(oktatási célra átalakított szöveg)

1. A szöveg segítségével egészítsd ki a címben szereplő szavak valamelyikével mondatokat!

Ha a buszon, vonaton szeretnél leülni, megkérdeznéd, hogy szabad-e a hely, akkor a(z) **“Elnézést, szabad ez a hely?”** udvariassági formulát használd, ugyanis az adott helyzetben nincs miért **bocsánatot kérni** vagy **sajnálkozást** kifejezni.

Amikor véletlenül nekiütközöl valakinek, kérj **bocsánatot** az okozott kellemetlenségért.

Rendszeres szófordulat, hogy: „*Sajnálom, de számomra ez elfogadhatatlan.*” Ez helyes vagy helytelen szófordulat? **Helytelen**, hiszen ilyen esetben nem kell a **sajnálmatodat** kifejezni.

Véleményed szerint a „*Ne haragudj, megkérhetlek arra, hogy...*”; „*Bocsánat, lenne pár perced...*” szófordulatok helyett, hogyan kellene helyesen, megalázkodás nélkül segítséget kérni?

megoldás: Szeretnék segítséget kérni. Megtennéd, hogy....., Kérlek, segíts abban,.....

(oktatás céljából átalakított szöveg)

- A buszon utazva véletlenül rálépsz valakinek a lábára. –
- **bocsánat, sajnálom, hogy ráléptem a lábára**
- Nem csináltál matematikából házi feladatot.
- **Tanár úr/ tanárnő, sajnálom, hogy elfejettem a házi feladatot.**
- Az ebéd közben a menzán véletlenül kicsúszik egy büfi.
- Jaj, **elnézést kérek....**
- Eltévedtél a városban, nem tudod, merre kell menned, a telefonod is lemerült. Szólíts meg egy járókelőt, kérj tőle segítséget! (Figyelj arra, hogy köszönnöd kell, és meg kell szólítanod!)
- *Jó napot kívánok/Szia; Kérem, segítsen, merre találom.../ Megmondanád, merre van a....*
- A boltban vásárolni szeretnél, de az eladók beszélgetnek, nem figyelnek rád. Neked azonban sietnek kell, jelezned kell, hogy kérsz tőlük valamit.
- **Elnézést kérek, szeretnék kérni....**
- Késve érkezel a tanórára, mert lerobbant a reggeli buszjáratod.
- **Elnézést kérek, tanárnő/tanár úr a késés miatt, lerobbant a buszom...**
- Késve érkezel a tanórára, mert elaludtál.
- **Bocsánatot kérek/Nagyon sajnálom, tanárnő/tanár úr, hogy elkéstem, elaludtam.**
- A bátyád megkérdezése nélkül felvette a pólóját, de az iskolai farsangi bálon valahogy elszakadt.
- **Bocsánatot kérek/Nagyon sajnálom, hogy megkérdezés nélkül elvittem a pólódat, és azt is, hogy elszakadt. A spórolt pénzből igyekszem egy újat venni neked. Legközelebb mindenképpen előre megkérdezlek. Ne haragudj!**
- *Itt lehet felhívni a figyelmet arra, hogy bocsánatkérésnél pontosan fogalmazzuk meg, miért kérünk bocsánatot, ismerjük el, hogy mi hibáztunk, próbáljuk a jóvátételt is megemlíteni, illetve, hogy máskor másképp intézzük a dolgot.*
- Órán kikaptátok a dolgozatot, de jobb jegyre számítottál, és véletlenül hangosan tettél megjegyzést ezzel kapcsolatban.
- **Bocsánatot kérek/Nagyon sajnálom, tanárnő/tanár úr, elragadtattam magam, nem akartam Önt megbántani.**

Forrás:

<https://kidsnews.hu/2020/06/elnezest-sajnalom-vagy-bocsanat-etikett-szakertonk-segitett-mikor-melyiket-kell-hasznalni/>, (Letöltés: 2022. 05.23.)

Kibédi Varga Katalin: A jómodor nem ciki, Etikett Iskola, Budapest 2018

Veszelszki Ágnes: Illemkalauz, Libri, Budapest 2021

Nyelvi illemtan (Szerk: Deme László, Grétsy László, Wacha Imre), Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 1999